

HERCEGSZÁNTÓN, DÁVODON, NAGYBARACSKÁN

Pókháló és üzenet Nyár, közművelődés

„Kíváncsiságból betértem az egyik községbe. Arra vitt az utam, gondoltam, megnézem, mit csinálnak népművelő kollégáim. A művelődési ház ajtaján egy cetlit találtam, rajta üzenet állt: Rögön jövők! Majd visszafelé ismét próbálkoztam, akkorra bizonyára nyitott kapu vár. Tévedtem, a papír még mindig ott díszelgett. Alaposabban szemügyre vettem az ajtó zárát, s felfedeztem egy pókhálót, benne sok apró bogárral. Nem mostanában fordult meg a kulcs a zárban, erre azonnal rájöttem... Akkor mire való becsapni az embereket állású üzenetekkel? — Ezt a történetet népművelő ismerősömtől hallottam, amikor említettem neki, hogy a nyári közművelődésről akarok írni. Még azt is mondtam, nehogy általánosítsak, ha néhány helyszínen kedvezőtlen tapasztalatokat gyűjtök. Vannak azért olyan népművelők is, akik nyáron sem állítják magukat takaréka.

Három településen kérdezősködünk: kell-e a kultúra a hőszigetben, betérnek-e az emberek a művelődési fellegvárába nyáron?

Mindig nyitva az ajtó

Hercegszántón nyitva találjuk a művelődési ház ajtaját. Egy kicsit csodálkozunk is, hiszen deket harangoztak, ilyenkor sehol nem látni egy lelket sem. Azon még jobban meglepődünk, hogy pingpongozó gyerekek múltatták az időt az épület előterében. Aztán kiderült, ők szinte mindennap betérnek ide. Hasznos elfoglaltságot keresnek maguknak a vakációban.

A könyvtárba szintén jönnek — tájékoztat Tóbori Ferencné könyvtárvezető. — Engem mindig itt lennek, délelőtt is. Igaz, csak délután van kölcsönzés, de ha valaki előbb keres meg, nem küldöm el. Nyáron foglalkozásokat nem tartunk, szeptemberben viszont újból lesznek előadások, vetélkedők, amelyek mindig népszerűek a falusiak körében. Ilyenkor csak a nyugdíjasok és a fiatalok klubja tart összejöveteleket, ők gyakran találkoznak. A labdarúgó-világba jöknökség idején ügyeletet tartottunk, szinte mindig zsúfolásig megteltek a széksorok a tévé előtt. A videózás is kedvelt, no és a heti diszkó, s a cukrászda nosztalgiaibólja is.

Milyen könyveket visznek az olvasók? — A szórakoztató kiadványokat keresik. A gyerekek kölcsönzik a kötelező olvasmányokat, sokan előrelátók, hiszen ösztölés nem biztos, hogy a polcokon marad a nekik szülő irdalom. A felnőttek Zolát, Palotai Boris-regényt vittek tegnap, s szinte kézzől kézre jár az *Előjárta* is. Előjegyzés alapján tudom csak kiadni. Tizenegyezer-hétszáz kötetünk van, s hatszáznyolc délszláv nyelvű könyvünk. A község lakosainak mintegy tizenhét százaléka olvas rendszeresen, jelenleg 378 könyvtári tagot számlálunk.

Sok elfoglaltságom akad itt, most rendezgetem a katalógust. Babramunka, szerencse, hogy jötték a gyerekek segíteni. Tizenhatodik éve vagyok könyvtáros. Igazán akkor tölt el boldogság, ha nyüzsgőnek a helyiségben, kutatóknak a diákok, s kérdezők ezt-azt. A mostani nyolcadikosok nagyon aktívak voltak, sajnálom is, hogy elkerülnek a faluból. A felnőttek nyáron a földet szorgoskodnak, kevesebben térnek be a könyvtárba, a művelődési házba. Augusztus 20-án lesz nagyobb rendezvény Hercegszántón, azt már várják, akkor a kapcsolódásnak jut főszerep.

Mi a helyzet a szomszédos községben, Dávodon?

Augusztusig: semmi

Dávodon mostohagyerek a kultúra. Nem emlékeznek arra, hogy hosszabb éveket töltött volna el a művelődési ház élen igazgató. A legutóbbi is gondolt egyet, s elment egy fúvósos gmk-ba. Utódját pedig elvitték katonának. Addig mégis csak kell valaki, aki legalább a kaput kinyitja és bezárja. Lényegében ezt a szerepet vállalta Gál József, nyugdíjas tanácselnök. A dávodai József Attila Művelődési Házban ugyan szétmehettünk, hiszen nyitva volt az ajtó, mert ott nyitott műhely egy fodrász. A bejárati homlokzat felől pedig presszó kong az ürességtől. Meg is jegyzi a pincér:

Nincs itt nyáron, délen semki, de a művelődési házban sem! A nyitvatartás: hétfőn, kedden, csütörtökön, pénteken és szombaton tíz-tizenkettőtől és tizenháttól huszonegig. Szerdán és vasárnap szünnap van. Az egyik

Művelődési Ház		Szonanra tervezett programok	
nap	óra	címe	helye
1	19:30	VB LABDARÚGÓ 21 ⁰⁰ NOSZTALGIA TV SZ. FOCI	
2	19:30	VB LABDARÚGÓ	
3			
4	19:30	ÖSSZEFOGLALÓ 19 ⁰⁰ V.B.	TV SZ. FOCI
5	19:30	ÖSSZEFOGLALÓ 19 ⁰⁰ V.B.	TV SZ. FOCI
6	19:30	ÖSSZEFOGLALÓ 19 ⁰⁰ V.B.	TV SZ. FOCI
7	19:30	V.B. LABDARÚGÓ 20 ⁰⁰ DISCO	TV SZ. FOCI
8	19:30	V.B. LABDARÚGÓ 21 ⁰⁰ NOSZTALGIA	TV SZ. FOCI
9	19:30	V.B. LABDARÚGÓ	TV SZ. FOCI
10			
11	19:30	V.B. LABDARÚGÓ ÖSSZ.	TV SZ. FOCI
12	19:30	ÖSSZEFOGLALÓ 19 ⁰⁰ V.B.	TV SZ. FOCI
13	19:30	V.B. LABDARÚGÓ	TV SZ. FOCI
14	19:30	ÖSSZEFOGLALÓ 20 ⁰⁰ DISCO	TV SZ. FOCI
15			
16	19:30	FILMKLUB	TV SZ. FOCI
17			
18	19:30	SZABADPÁTEK	KLUBTEREM
19	19:30	TENYERESTŐL - FOLK	KLUBTEREM
20	19:30	DISCO	KLUBTEREM
21	19:30	DISCO	KLUBTEREM
22	19:30	NOSZTALGIA	KLUBTEREM
23	19:30	FILMKLUB	KLUBTEREM
24			
25	19:30	DISCO	KLUBTEREM
26	19:30	DISCO	KLUBTEREM
27	19:30	DISCO	KLUBTEREM
28	19:30	DISCO	KLUBTEREM
29	19:30	DISCO	KLUBTEREM
30	19:30	DISCO	KLUBTEREM
31	19:30	DISCO	KLUBTEREM

A hercegszántói művelődési ház június programjában legújabb szórakoztató televíziós foglalkozások szerepeltek.

Ők nem művelődni tértek be a dávodai kultúrházba. Anyukájukat várják a földszinti fodrászban.

Főlöleses bezárni, ha az ablakon bárki bemehet... (Straszter András felvétele)

mű táncjátékát nézik meg. Kirándulnak Budapestre, a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon a Szupersztár című produkciójuk tapolnak majd. Bajára szintén átruccannak. Táncozik nemrég jötték haza Lengyelországból, s máris indultak a csongrádi táncbáborba. Nagybaracsán is szórakoztatják a közönséget, a csónakház mellett alkalmi színpadon lépnek fel szombatonként. Hetente kétszer próbálnak a művelődési házban, ahol egybenként más tancs rendezvények is vannak: sütőtörtökön diszkó, vasárnap bál.

Végvári József igazgatótól azt kérdeztük: pihen-e a nyáron? — Korábban az volt a gyakorlat, hogy nyáron sem lehet bezárni a művelődési házat. Ez húsz évig tartott. Aztán rádöbbentem: mindenki kiveszi a szabadságát, elmege itthonról, a ház pedig üresen kong. Most én is így teszek. Lehet, hogy a szociototó-tábor idején sem lesz nyitva a művelődési ház. Van még bőven szabadságom. Lemegyek a csatornára, a csónakházamba, s kipihenem magam. A Balatonra, Pécsre is ellátogatok.

Hol pihen a népművelő?

A nagybaracskaik is utaznak a kultúráért. A Pécsi Nyári Színház eseményei közül a Benkó és a Molnár Dixieland Band „pár-baját” és Eck Imre *Szereltem* című művét is látogatják. Most következne az általánosítás, a konklúzió levonása. Ez elmarad. Kérjük, ne követeztessek semmi rosszra a kedvezőtlen benyomások alapján. Mit is összegezhettek? Hercegszántón végül is mennek a dolgok, Dávod passzhangyban van jelenleg, Nagybaracsán is történik valami.

Helyzetképet vázoltunk fel, nem vezértel bennünket rossz szándék. Azért annak örülünk, ha nem lépnek pókháló az ajtózáraikat. S bevették a táblácskát: Rögön jövők...

Borzák Tibor

HONISMERET — HELYTÖRTÉNET

A halasi kórház

Kiskunhalas a több évszázados kun település egészségügyi történeti alapjainak nyomára visszamenőleg a XVIII. század közepe táján bukkanhatunk. A mai kórház elődei azok az építmények voltak, amelyek a járványok idején létesültek; ekkor vett vagy sajátított ki a város fészereket, házakat, úgynevezett kórodákat. A járványok elmúltával többnyire ezeket az épületeket felégették.

Tooth János Kis-Kunhalas város története (Nagy Körös 1861) című könyvében írta: „Az 1709-ik esztendőben Istennek bölcs tetszéséből Pünkösöd havában meglepte a várost a pestis, megszünt pedig Septembertben, meghaltak az idő alatt öregek, ifjak, gyermekek, férfi és asszonyemből valók mint egy 1300 személy... Az 1739-dik esztendőben április 3-án Halason elkezdett a pestis uralkodni, és minekutána ösvességgel 913 férfiakat, asszonyokat férfi és leánygyermeket 5 hónap alatt a sirba hordatott, megszünt ugyanazon esztendőben September 13-dik napján.”

Dr. Molnár István városi (valamint a volt Jász-Kun kerület tiszteletbeli) főorvos idejében, pontosabban 1854. november 29-től 1860-ig létezett egy négy ágyval felszerelt ügynevezett ápolóda. A nagymérvű pénzühiány nem tette lehetővé megfelelő épület létrehozását, ezért 1859-ben „kórházi helyiségek” a város nyugati felén épült úrilakok véték meg, ami teljes mértékben alkalmasnak látszott erre. Ezt neveztek el aztán Erzsébet Kórodának (a memorandumokban emellett egy 1893-ban kelt utalásra találunk, amely megnevez egy felsővárosi „koleraházat”, amely egy ápolóval és egy női segédápolóval működött).

Érdekes statisztikai adat jellemzi az 1854-től 1873-ig terjedő időszakot, mégpedig: az ápolatok száma számottevően alacsony volt, míg az elhalálozottaké meglehetően magas. Erre a magyarázatot szintén dr. Molnár István feljegyzésében találjuk: „A nép középosztálya a csuda gyógyomódnak áldoz, ettől várja felépülését, s ehhez köti felgyógyulási reményét — az orvosi segély csak mint utolsó asyllum használják.” A másik magyarázat a város polgármesterének jelentésében lehetett fel: „minthogy a kórházi alapunk csekély, az elnyomódott szegény lakosok száma naponta szaporodik, s a kórházi ápolással a helyiségek szűk volta miatt mindannyi el sem látható, a 12 ágyra berendezett kórház inkább csak a veszélyes és súlyos betegek által vétetik igénybe, az előjáróság egyes házalánál helyezte el könnyebb, magatehetetlen lakosait...”

A megemlített két jelentés orvostörténeti szempontból valóban figyelemre méltó. 1873-ban Halas városában két hivatalos városi orvos teljesített szolgálatot, de emellett még magánorvosok is praktizáltak. A város ekkor már önálló patikával is dicsekedhetett, innen fedezték a kórház gyógyszerkészletét.

1888-ban egy újabb kór sújtotta a lakosságot: a trachoma, amelyet egész évben képtelenek voltak megfékezni. A betegek gyógyítása díjtalan volt, ami az akkori időkben ritkaságnak számított. Nemcsak a járványok jelentették a város vezetőinek a gondot, hanem a lakosság szaporodása is. Több embert

kellett foglalkoztatniuk, természetesen olyanokat, akik a gyógyításban járatosak. Halas két bábát (szülésznőt) alkalmazott a XIX. század végén, de mellettük a városban még 13-17 bába volt található. Az 1900-as népszámlálás alkalmával csaknem húszezer lakost jegyeztek be, ezek közül ket-tő volt a hivatalos, és négy a magánorvos. Gyógyszertár pedig már kettő, két gyógyszeressel és gyógyszerészegéddel.

1901-ben Halas nagy örömmel és hálás köszönettel fogadta Bessenyei István menházalapítványát; akkor még senki sem sejtette, hogy ezzel a menházzal a jövő kórházának teremteték meg az alapjait. 1906-ban a megbetegedések között túl gyakran szerepelt a tüdővész, s az idült gyomorhurut. A város vezetői több alkalommal kénytelenek voltak folyamodványokat benyújtani az illetékes minisztériumhoz a célból, hogy kibővíthessék kórházukat.

1920-ban egy kitűnő szakember érkezett Kiskunhalasra: dr. Monzpart László. Világot látott, a kor viszonyai mellett a maga nemében nagy tudású ember, kiváló sebész, a halasi egészségügy vezetője, a kórház főorvosa lett, amelynek állapotát így írta le: „A kórház a várost körülvevő nádasok mellett fekszik, amint belép az ember az udvarra, benne nagy, hatalmas, szépen épülő sertesől áll, jobbra egy nagyon kezdetleges nádfedéles parasztház... Középen nyitott keményű konyha, ettől jobbra és balra egy-egy földes padlóúzó szobácska, hihetetlen kis ablakokkal. Ezekben már betegek vannak elhelyezve. A bejárattal szemben eperfas udvaron áthaladva érünk a főépülethez, régi divatú tornácok, nádfedelű ház, három padlóúzó szobája van a betegek részére... Még egy épület egészíti ki a kórházat, ez már újabb keletű, négy cellát foglal magába a dühöngő elmebeteg részére. A betegszobákban összesen 30 ágy van...”

Ezek az ágyak katonai vaságyak lehettek, szegényes, már másutt kimustrált ágyneművel a betegeknek még fehérműt is nagyon jutott. Az 1920-as években szünetelt a nappali áramszolgáltatás, elképzelhető, milyen körülmények között tudtak csak operálni... Végül engedélyt adtak arra, hogy az Erzsébet kórház a Bessenyei menház épületébe költözzön, így 1925-ben már az új kórházban gyógyítottak, ahol 42 felnőtt és 10 csecsemőágy, három orvos, négy ápolónő, egy madame és egy gondnok állt a betegségek leküzdésének szolgálatában. A kórház 1932-ben újabb 25 ágyval bővült. Ettől kezdve nagy léptékkel halad a fejlődés felé a kórodákból, menházakból összekovácsolt, mai viszonylatban kórháznak nem nevezhető egészségügyi intézmény. 1934-ben már 694 bejegyzésűt, 474 beszélt, 119 nőgyógyászati és 229 szülészeti beteget fogadtak itt. Egy évvel később a kórház épülete mellett álló parasztházat megvásárolták és átalakították járványkórháznak. 1941-ben újabb parasztházat szereztek meg, szülőotthonnak, ugyanakkor elkezdtek építeni (1944 októberében adták át) a bőre- és nemibeteg gondozót (jelenleg ideg-, s elmeosztályok), amelybe aztán a kórház végleg átköltözött.

1963. január 25-én dr. Makay László jelenlegi intézetvezető főorvos igazgatása alatt állt a kórház, s ebben az évben látott napvilágot az első jegyzőkönyv, mely az új kórház építési tervét tartalmazta. A kórház azóta felépült, s jelenleg is dinamikus fejlődik tovább.

Beszédes Antal

Kívánságok

Emberkének a minap különös álma volt. Kirándulni ment a családjával a hegyekbe. Ez volt a legolcsóbb hétvégi program, mert ugye az ember manapság álmában se legyen szerénytelen... A Libegőig elvitte őket a busz — bérletük van rá. Onnét gyalog mentek, hisz a nagy idegenforgalom miatt úgyse gőztek volna kivárni, míg feljutnak a kis hirtározó padocsára. A hátizsákban ott lapult az egész napi elemózsia. Nem volt könnyű cipelni, meg az asszonyknak is két este kellett főzőcskéznie, hogy elkészüljön, de még így is kifizető-döbb, mint beülni valahol egy étterembe. Valahol, ahol még nem tettek ki a „megszűnt”, vagy a „rendezvény miatt zárva” táblát. Ahol ugyanis nincs elég rendezvény, ott nincs elég hasznos, be kell zárni a zöldlenedglőt. A bakancsos turista meg egyébké a fűvön, hisz azért jött kirándulni.

Szóval Emberke álmában cipelte az erdőben a hatalmas hátizsákot. A két gyerek előtte ugárdandózt az ösvényen, mögötte meg az asszony szidta őket két lihegés között. „Te, Jancsika, vigyázz nekem az új melegítődre, mert tudod, hogy az idén már nem tudunk mástakat venni! Ódönke! Hányzszor mondtam még, hogy ne rugdosd a kavicsokat?! Ha leválik a cipőd talpa, meztelül fogsz járni, edes fiam, mert Állam Bácsi nem do-

szent föl az Úr. — Ha jól számolom...

— Nem jól számolod, Atyám! — vágott közbe Emberke. — Ez a számítógép nyelven egyetlen kérésnek számít.

— Lehet... — mondta az Úr kissé zavartan. — Ezek a csintalan angyalok mindig elviszkálják a tévemet. A legutóbbi tv-BASIC-adást se tudtam megnézni... Mondd a következő óhajodat! Ez máris teljesült.

— Legyek szép, fiatal, okos, gazdag, tehetséges és halhatatlan.

— Ne aggódj, Atyám, az új nagy teljesítményű japán chip ezt is egynek veszi.

— Rendben van... — mondta zordan az Úr. — Mondd hát a vég-sóket! Kivételes méltanyosságból ezeket is teljesítjük.

— Ez tényleg csak egy: helyezkedj át végre a telefonomat az új lakásomba! Hét év megígérték... igazán nem nagy dollog...

— Tudod mit? — fortyant föl az Atya. — Tápilád be ezt az utolsó kérésedet a komputeredbe, az majd bizonyosan megmondja neked BASIC-nyelven, hány isten kell a teljesítéséhez.

Újra megdörögött az ég, s Emberke ott bandukolt az erdei ösvényen hátizsákkal a vállán. No meg az örökké zsörtölődő neivel a háta mögött, elől a két gyerekekkel. Nők nem tudnak vívázni az Állam Bácsi által do-tált ruhájukra.

T. Agoston László

— Nos, halljam, mit kívánsz tőlem, fiam?! — mennydörögött egy magabiztos hang.

— Hát... nem is tudom... hebegette Emberke. — Hánytat kívánhatok?

— Természetesen hármat.

— Jó. Akkor először is: bort, búzát, békességet. Bort fagyálló, búzát ocsú, békességet pedig terroristák és sodrófa nélkül.

— Hu... u... ha! — Szisz-

TISZTELT ÜGYFELEINK!
AZ ÁLLAMI BIZTOSÍTÓ Kecskemét, 1. sz. Flókja 1986. júl. 1-én a Petőfi Sándor u. 16. sz. alatti helyiségéből

átköltözött

Kecskemét, Villám I. u. 2-4. sz. alá az Állami Biztosító Bács-Kiskun Megyei Igazgatóságával egy épületbe, (Cifrapalota mellé).

A fenti helyen ügyfeleink CASCO-biztosítást is köthetnek, valamint ezen biztosítások kárát is bejelenthetik.

1663

Gyorsírógép

A Velotype nevű holland írógéppel percenként ezer betű sebességgel lehet írni. A gyártó cég szerint ez világrekord. Ez a gép azonban jobbára nem betűket, hanem — miként a gyorsírásban szokás — szótagokat ír le. Billentyűzetét úgy alakították ki, hogy a kéz mozgása a lehető legkisebb legyen, s egyforma teher háruljon a két kézre. Három mezőre oszlik: a bal oldali mezőben a szótagkezdő, a jobb oldali a szótagvégi mássalhangzók billentyűi találhatók. A középső mezőben helyezték el a magánhangzókat. A leggyakoribb mássalhangzókat szétosztották a bal és a jobb mező között. A gépben lévő mikroprocesszor bizonyos fajta sorrendi hibákat kiigazít, ezeket tehát a gépelőnek kevésbé kell figyelnie.